

МИНИСТЕРСТВО НА ТРАНСПОРТА И СЪОБЩЕНИЯТА
НАЦИОНАЛНА МНОГОПРОФИЛНА ТРАНСПОРТНА БОЛНИЦА “ЦАР
БОРИС ІІІ”

Обяснителна записка към счетоводен отчет

към 31.12.2024 година

През отчетния период счетоводната политика е изготвена на базата на действащото счетоводно и бюджетно законодателство - Закон за счетоводството, Закон за публичните финанси, Сметкоплан за бюджетните предприятия, Единната бюджетна класификация, писма, указания на Министерство на финансите /ДДС №14/30.12.2013 г., ДДС №03/31.03.2016 г., ДДС №05/2016 г., ДДС №07/2017 г., ДДС №10/2017 г./, нормативните актове по здравно и социално осигуряване в Р.България и специфичните закони, касаещи основната дейност на НМТБ “Цар Борис ІІІ” – медицинска и психологическа експертиза.

НМТБ, като второстепенен разпоредител с бюджет към МТС, прилага сметкоплана, утвърден от министъра на транспорта и съобщенията.

След преминаването към СБО, разпоредбите на ДДС №20/2004г. се прилагат в контекста на новата структура от сметки на СБО , доколкото не противоречат на ДДС №14/2013г.

Отчитането на дейността на НМТБ и изготвянето на финансовите отчети е осъществена, въз основа на прилагането на принципите, определени в чл.26 от Закона на счетоводството, а именно:

- **Текущо начисляване** – приходите и разходите, произтичащи от сделки и събития, се начисляват към момента на тяхното възникване, независимо от момента на получаването или плащането на паричните средства или техните еквиваленти и се включват във финансовите отчети за периода, за който се отнасят;
- **Действащо предприятие** – приема се, че предприятието е действащо и ще остане такова в предвидимо бъдеще;
- **Предпазливост** – оценяване и отчитане на предполагаемите рискове и очакваните евентуални загуби при счетоводното третиране на стопанските операции с цел получаване на действителен финансов резултат, не се допуска компенсиране на вземания и задължения;
- **Съпоставимост между приходите и разходите** – разходите се осчетоводяват за периода, през който се черпи изгода от тях и получените приходи се отразяват за периода, през който са извършени разходи за тяхното получаване;
- **Предимство на съдържанието пред формата** – сделките и събитията

се представят в годишния отчет в съответствие с тяхното икономическо съдържание, същност и финансова реалност, а не формално според правната му форма;

- **Запазване при възможност на счетоводната политика от предходния отчетен период** – постигане на съпоставимост на счетоводните данни и показатели през различните отчетни периоди;

- **Независимост на отделните отчетни периоди и стойностна връзка между начален и краен баланс** – всеки отчетен период се третира счетоводно сам за себе си независимо от обективната му връзка с предходния и със следващия отчетен период, като данните на финансовия отчет в началото на текущия отчетен период трябва да съвпадат с данните в края на предходния отчетен период.

Формата на счетоводството в НМТБ, съгласно изискванията на ЗСч за бюджетното предприятие е мемориално-ордерна с автоматизирана компютърна обработка на счетоводната информация, чрез съставяне на постоянни информационни носители – мемориални ордери или папки и използване на счетоводния способ – двустранно счетоводно записване.

Формата на счетоводството осигурява синхронизирано осъществяване на хронологичното и систематичното /аналитично и синтетично/ счетоводно отчитане.

Всички счетоводни записи в електронната счетоводна програма, ползвана от НМТБ, са подкрепени от съответните първични документи на хартиен носител, или вторичен документ, изготвен въз основа на първични документи, които удостоверяват съответната стопанска операция. Първичният документ съдържа всички необходими реквизити и отговаря на изискванията на Закона за счетоводството.

Счетоводните записи са извършени в лева.

Аналитичното отчитане е съобразено с класификацията по параграфи и подпараграфи на Единната бюджетна класификация, като счетоводна рамка за отчетността на касова основа, индивидуалния сметкоплан на НМТБ и спецификата на дейността на НМТБ „Цар Борис III” – медицинска и психологическа експертиза.

В изпълнение на разпоредбите на раздел II от ДДС №14/30.12.2013 г., счетоводната отчетност на НМТБ “Цар Борис III” е организирана в две отчетни групи /стопански области/:

- **„Бюджет”** – активите, пасивите, приходите и разходите, свързани с бюджетната дейност на болницата;
- **„Други сметки и дейности”** - са включени операциите по сметките за чужди средства.

Двете групи от отчетна гледна точка се разглеждат независимо една от друга, въпреки че идентифицираните по тях активи, пасиви, приходи и разходи са в рамките на съответното юридическо лице. Счетоводните записвания между сметки от различни отчетни групи не се допускат, т.е. при текущото счетоводно отчитане възникналата стопанска операция се осчетоводява само в една отчетна група. При събития, засягащи двете отчетни групи се вземат отделни счетоводни статии в

рамките на засегнатите групи.

Отчетността на НМТБ „Цар Борис III” е извършена, както следва:

- Отчетност на касова основа по утвърдената от министъра на финансите Единна бюджетна класификация;
- Отчетност на начислена основа, при спазване на утвърдения от директора на НМТБ единен индивидуален сметкоплан, изготвен на база на СБО;
- Отчетност по програми, съгласно утвърдените за съответната година програми в програмния бюджет.

Отчетността на касова основа обхваща отчитането на касовите потоци и наличности чрез прилагането на ЕБК.

През 2024 година са закупени дълготрайни материални активи на стойност 262827 лв.

Разпоредбите на т.7.1-7.3 от СС 4 са приложени от НМТБ на общо основание, като второстепенен разпоредител към министъра на транспорта и съобщенията.

НМТБ “Цар Борис III” оперира със специфични активи, които не се използват в дейността на останалите разпоредители, поради което ѝ се предостави възможността сама да определи сроковете на годност, амортизационната норма и остатъчната стойност по отношение на тези активи. За всички останали нови активи сроковете на годност, амортизационната норма и остатъчната стойност се определят от министъра на транспорта и съобщенията.

Полезният срок на годност за наличните активи се определи на основата на остатъчния срок, определен на база на експертна оценка и при съобразяване със сроковете, определени за новите активи и съответните разпоредби на указание ДДС № 05/2016 г.

За специфичните активи /нови/, сроковете на годност и остатъчната стойност са определени от работна група.

Сметка	Специфични активи, нови	Полезен срок на годност	Амортизационна норма %	Остатъчна стойност (% от отчетната стойност)
2049	Медицинска апаратура под 50 000 лв. без ДДС	5	20	0
2049	Медицинска апаратура над 50 000 лв. без ДДС	10	10	10
2059	Други транспортни средства-линейка	8	12.5	15

- За всички класове нови активи извън специфичните се прилагат сроковете на годност, амортизационните норми и остатъчните стойности, определени от първостепенния разпоредител, както следва:

Сметка	Клас активи	Полезен срок на годност	Амортизационна норма %	Остатъчна стойност (% от отчетната стойност)
2031	Административни сгради	80	1,25	30
2032	Жилищни сгради	50	2	30
2039	Други сгради-масивни сгради и постройки	80	1,25	25
2039	Други сгради-полумасивни	35	2,86	15
2041	Сървъри, дискови масиви, защитни стени	5	20	10
2041	Преносими компютри и таблети	5	20	10
2041	Компютри и монитори	5	20	10
2041	Принтери, скенери и МФУ	5	20	10
2041	Друго хардуерно оборудване	5	20	10
2049	Копирни машини	10	10	10
2049	Мрежово оборудване	10	10	10
2049	Мобилни телефони	3	33,33	0
2049	Климатични системи	8	12.5	10
2049	Телекомуникационни системи	10	10	10
2049	Структурни кабелни системи	20	5	0
2049	Друго електронно оборудване	5	20	10
2049	Други машини, съоръжения, системи и инсталации	10	10	10
2049	Дизелови агрегати	25	4	15
2049	Други специфични			
2049	Медицинска апаратура под 50 000 лв. без ДДС	5	20	0
2049	Медицинска апаратура над 50 000 лв. без ДДС	10	10	10
2051	Автомобили	8	12.5	15
2059	Други транспортни средства-специфични	8	12.5	15
2060	Офис мебели, обзавеждане и оборудване	10	10	5

2060	Метални каси и шкафове	20	5	10
2060	Аудио, видео, телевизионна и друга техника	8	12,50	5
2060	Кухненско оборудване	8	12,50	5
2060	Друго оборудване	8	12,50	5
2060	Други специфични-трафопост	20	5	15
2101	Програмни продукти - без срок на лиценз	5	20	0
2101	Нематериални активи - със срок на лиценз над 1 година	срока на лиценз		0
2109	Други нематериални активи	10	10	0
2109	Други специфични нематериални активи			
2202	Инфраструктурни обекти - сгради масивни	80	1,25	30
2202	Инфраструктурни обекти - сгради други	50	2	25
2202	Инфраструктурни обекти - трайно прикрепени съоръжения	35	2,86	25
2202	Инфраструктурни обекти - мостови съоръжения	100	1	50

Приложен е **линейният метод** при начисляване на амортизации на активите.

Съставен е и амортизационен план, съдържащ най-малко следните реквизити:

- Дата на придобиване;
- дата на въвеждане в експлоатация;
- полезен срок на годност;
- отчетна стойност;
- остатъчна стойност;
- амортизационна сума;
- метод на амортизация;
- амортизационна норма;
- годишна амортизационна квота;

Процесът на амортизацията е отразен по сметки за отчитане на (разходни) потоци – сметки от *подгрупа 603 „Разходи за амортизации“* от СБО за начислените разходи за амортизация през 2024 г. и сметки за отчитане на наличности (коректив на отчетната стойност на съответните активи) – сметки от *група 24 „Амортизация на дълготрайни активи“*.

Всички материални запаси се отчитат само чрез сметка 3020 – Материали.

Разчетните взаимоотношения с доставчици възникват основно по повод снабдяването с материални запаси, дълготрайни активи и услуги.

За отчитане на разчетите с доставчици са използвани сметки от група **40 Доставчици**. Разчетните взаимоотношения с доставчици винаги имат конкретен характер, което изисква воденето на аналитична отчетност.

Всяка получена фактура от доставчик, задължително е осчетоводена /с оглед спазване принципа на текущо начисляване/, независимо от момента на последващото разплащане.

Въз основа на резултатите от проведената инвентаризация в края на 2024 година, ще се извърши брак на ДМА през м. 05 на 2025 г.

Към края на отчетния период е извършен анализ по балансовите сметки за вземания и задължения. НМТБ има просрочени вземания в 1769,27 лв.

Болницата няма просрочени задължения към 31.12.2024 г.

Всички сключените договори с доставчици на активи и услуги през отчетната 2024 г., са осчетоводени задбалансово по сметката 9200 - Поети задължения по договори.

Когато са получени доставките на активи и услуги /същите са фактурирани и са начислени по съответните балансови сметки/, сумата по сметка 9200 се отписва.

Текущо през 2024 година, записванията по всички сметки от подгрупа 980(с изключение на 9801) се вземат в кореспонденция със сметка 9200. Ангажиментите с незабавна реализация и приравнените на тях (по смисъла на т.14 от ДДС № 04/2010 г.) моментът на възникването съвпада с момента на реализацията (чрез плащане или начисление на задължение), са осчетоводени в сметка 9801 „Възникнали ангажименти за разходи с незабавна реализация” срещу кредитиране на сметка 9803 „Реализирани ангажименти за разходи чрез плащане/възникване на задължение(а не в кореспонденция със сметка 9200).

При сключване на договори и споразумения, в които не фигурира размер на задължението е процедирано, както е при ангажименти с незабавна реализация.

В сметка 9860 „Възникнали нови задължения за разходи са отчетени всички нови задължения през отчетната 2024 г./с изключение на данъци, лихви/. Обхватът на разходите, попадащи в този показател, е идентичен с този на поетите ангажименти. Сумата на възникналите нови задължения е осчетоводена по кредита на 9860 срещу дебитиране на 9989. Сметката може да се дебитира, когато се налага да се коригира този показател в посока на намаление(например при корекция на окончателно задължение към доставчик чрез издадено от него кредитно известие) срещу кредитиране на сметка 9989.

В съответствие с изискванията на Закона за публичните финанси с указание на МФ БЮ-№4/23.08.2018 г. , всички авансови плащания в НМТБ са осчетоводени задбалансово за реализация на ангажимента и поемане на ново задължение за разход.

Разходите, отразени по корективните сметки от група 49, са отнесени по задбалансова сметка 9860 в годината на издаване на съответната фактура.

При плащане на разходи за бъдещи периоди (напр. абонаменти, извънгаранционна поддръжка, сервизни пакети и др.) се осчетоводяват:

- когато периодът, за който се отнася разходът е по-малък или равен на 12 месеца, разходът се признава (осчетоводява се по съответните сметки от Раздел 6) в годината, в която е извършено плащането;
- когато периодът е по-голям от 12 месеца, разходът се отнася по сметка 4020 „Доставчици по аванси от страната” и се приспада в края на всяка година (включително годината на плащане), пропорционално на броя на месеците, за които се отнася.